

מגלה את דעתו

יהיה לערבים צורך ב"שעיר לעזאזל" ישראלי כדי לחפות על כשלונות פנימיים. יש לנצל את התקופה המוגבלת, בה יישאר מאזן הכוחות במרחב על כנו. יש להתקדם צעד אחרי צעד. הצעד הראשון הוא שינוי האווירה הרוחנית בעתונות, ברדיו, בספרות וכו', תוך הודאה בעובדה שלא רק הערבים, אלא גם אנחנו, גרמנו למתיחות הנוכחית ועשינו שגיאות. הצעד השני צריך להיות קריאה ישראלית לחיך מטעם שני הגושים בין ישראל לערבים.

הייתכן שינוי בעמדת ברית-המועצות?

ישראל היא האישמה בהרעת היחסים בינה לבין ברית-המועצות. ברית-המועצות תמכה בהקמתה, מתוך תקווה שישראל תהיה מעין אוסטרית מרחבית. רדיפת היהודים בגוש המזרחי החלה רק אחרי שישאל השתלבה בכירור בגוש המערבי (במלחמת קוריא). כיום ישראל היא אחת המדינות האנטי-סובייטיות הקיצוניות ביותר בעולם. הסיבות לעמדה זו של ישראל: (א) התחרות בין שני חזונות משיחיים, (ב) הדמיון בין המישטר בדמוקראטיות העממיות ומישטר מפא"י, (ג) השנאה המסורתית של הציונים הרוסיים כלפי הקומוניסטים; (ד) שנאת הסיציליאני-דמוקראטים הגרמנים כלפי הקומוניסטים; (ה) שנאת העולים, שבאו מן הבורגנות הזעירה המזרח-אירופית. על ישראל להפריד בין שלילה רעיונית לבין קו מדיני. שיפור יחסי ישראל עם ברית-המועצות יחזק את עמדת המקיח של ישראל גם כלפי המערב. המזרח הוא מתווך פוטנציאלי יעיל יותר בין ישראל והערבים מאשר המערב. הקו האנטי-סובייטי של ישראל מסכן את קיום יהדות ברית-המועצות. ברית-המועצות מעוניינת בשיפור היחסים עם ישראל בגלל הטעמים הבאים: (א) ברית-המועצות רוצה לפתור את בעייתה היהודית, (ב) אין היא זקוקה לתסביך אנטי-ישראלי כדי

- הסיוע הכלכלי והצבאי של המערב ימשך.
- יהדות העולם תוסיף להושיט עזרה בלתי-מסוייגת.
- יש כוחנו לשמור לעולם ועד על מאזן-הכוחות הנוכחי, הצבאי והמדיני, בין ישראל למדינות ערב.
- הערבים לא יתקדמו התקדמות מספקת מבחינה כלכלית, חברתית, מדינית וצבאית. בהשאה לישראל, יישארו תמיד נחיתים מבחינה איכותית.
- אנחנו יכולים "לאגוף" את הכוח בשלום עם הערבים עלידי רכישת ידידים באפריקה ובאסיה.
- הזמן פועל לטובתנו. ישראל מסוגלת להחזיק מעמד כמיצור במצור, עד אשר ישתנה לטובתנו המצב הבינלאומי, או המצב בארצות ערב. אנו מסוגלים לעמוד בפני הלחץ של כל גורם בינלאומי ושל כל שכנינו, עד אשר ישלימו הערבים עם קיומה של ישראל, בעלת המדיניות הנוכחית.
- בטור-החובה של המאזן מופיעים הגורמים דלהלן:
 - החברה הישראלית, שהתפתחה ב-15 השנים האחרונות, מאבדת בהדרגה את מקורות-הכוח המוסרי והרוחני — מקורות-הכוח שנבעו מן התנועה הציונית והישוב, ושייצרו את המדינה. התפרקות דומה של ערכים חלה בימי הבית הראשון והשני, בתקופות שנארו חזקא כתקופות-גאות כלכליות ומדיניות.
 - הנחית-הסיכוי של מדיניות-החזק הציונית, ולאחר-מכן הישראלית, הוכיחו את עצמן כמוטעות ב-1945, ב-1949, ב-1950, וב-1956.
 - ההנחות ארוכות-הטוח, עליהן מבוססת מדיניותנו הנוכחית והעתידה, סותרות סתירה מוחלטת את המגמות ההיסטוריות של תקופתנו, הן בעולם הן במרחב.

ישראל - מכשול למערב

המלחמה הקרה, הנטושה בעולם, עשויה להסתיים באחת משלושת התוצאות הבאות:
● **עולם אחד:** שני הגושים יתקרבו זה לזה מבחינה רעיונית ומדינית. הגוש הקומוניסטי יחזור אל האידיאלים ההומאניסטים של המערב. הגוש המערבי יסגל לעצמו את עקרונות המשק המתוכנן. בעזרת המדינות הנייטראליסטיות, יקום סדר עולמי מאוחד.
● **הרם העולם:** אם אזור הגושים ינסה לבצע התפרצות מוכרת לתוך עמדות הגוש השני, ואם ישלטל הסטאליניזם במזרח או הדאלסיזם במערב, תפרוץ מלחמת-עולם גרעינית.
● **עולם קומוניסטי:** אם לא ינטוש המערב את שיטותיו הקולוניאליסטיות, ואם לא יפטר ממישטרים רקובים שהוקמו בחסותו במדינות המפגרות, ישלטל הקומוניזם על העולם ללא מלחמה. זוהי מטרתו של כרושצ'וב. במרחב שלנו, נמצאת ההשפעה הסובייטית בסימן של עלייה מתמדת. הדבר מתבטא בדירבון התיעוש, שינוי המיבנה המעמדי והגדלת הכוח הצבאי של הערבים. למרות פירוק רע"מ, תגבר תנועת-האיחוד בקרב הערבים. עבר אל-נאצר הסיק אה המסקנה הכנונה: השעול הערבי יתאחד בהנהגת אותה מדינה שתצליח ראשונה להנהיג רפורמה סוציאליסטית — בין במתכונת הסובייטית בין במתכונת הטיטואיסטית. האינטראקציה הסובייטית במרחב בשני שלבים: שלב ראשון של עידוד המישטרוב הלואמיים (עבר אל-נאצר, קאסם), שיכשירו את הקרקע למהפכה מעמדית; ושלב שני של ביצוע המהפכה בידי המפלגות הקומוניסטיות המקומיות. המערב, לעומת זאת, עומד לחולל שינוי מוחלט בגישתו. הוא ישאף לנייטראליזציה של המרחב. לכן מכריחה ארצות-הברית את דה-גול לחסל את מלחמת-אלג'יריה. ארצות-הברית תנסה לתמוך במהפכה המצרית, באיחוד העולם הערבי ובקידומו החברתי והצבאי. אם המערב לא יצליח בכך, ישלטל הגוש הקומוניסטי על המרחב. בעיני המערב, תהחה ישראל מכשול בדרך זו.

חימוש אטומי במרחב - התאבדות לישראל

שום כך, טענות כל ההנחות היסודיות של ישראל בדיקה מחודשת. כיום קל יותר לערבים לבצע מלחמת-בזק, בנוסח מיבצע סיני מאשר לישראל. המצב הבינלאומי עלול לאפשר זאת לערבים, בעוד שאין להעלות על הדעת כי יוצר אי-פעם מצב בינלאומי שיאפשר זאת לישראל. תנאי סואץ-סיני לא יחזרו עוד. מאזן-הכוחות הקיים בנשק שיגרתי אינו ערובה לבטחון. לערבים קל יותר להשיג נשק כזה מאשר לישראל, והם יתקדמו בקצב מוגבר. ישראל תוכל לשמור על מאזן-כוחות זה רק לזמן מוגבל. היא לא תוכל לצאת למלחמה מונעת, וגם הפילוג הערבי ישמש רק לזמן מוגבל מעצור לערבים. בתנאים אלה, ינסו כל המדינות במרחב למצוא פתרון בעזרת נשק גרעיני וטילים. אולם בשטח זה יוכלו הערבים לסמוך יותר על סיוע של מעצמה גדולה מאשר ישראל. תהיה זאת התאבדות מצד ישראל, אם תביא לחזירת הנשק הגרעיני למרחב. תמיכת המערב בישראל תפחת ותלך. חברות נאט"ו מתנגדות להשתלבות ישראל בברית זו, כל אחת בעל-סיוע, כיבוד משה. אחרי השלום באלג'יריה, תחול צרפת להיות ספקית עיקרית של נשק לישראל. ארצות-הברית תשעבד את כספי הסיוע שלה למטרותיה הפוליטיות. יכולת תהיה לישראל בת-ברית בלתי-נוחה. באפריקה תוכל ישראל לסמוך לאורך ימים, רק על המדינות הפרו-מערביות. אלה, מטבע מהותן, לא תוכלנה לתמוך בינה לבין הערבים. באפריקה יגבר כוח הגוש הנייטראלי, הקרוב יותר לערבים מאשר לישראל. גם הידידות של כמה ממדינות אפרו-אסיה אינה יכולה לשמש תחליף לשלום עם הערבים. אי-אפשר "לאגוף" את העובדות הגיאופוליטיות וההיסטוריות. הצלחות זמניות בהצבעות בא"ם אינן צריכות להשכיח את הנטיות ארוכות-הטוח.

האם יתכן שלום במרחב?

ישראל מתקרבת לפרשת-הדרכים הקריטית, כאשר כל התהליכים האלה יגיעו לשיאם, וישללו ממנה את חופש-הבחירה. נותר זמן קצר בלבד, בו עוד תוכל ישראל לבצע את השינוי המכריע במדיניותה. יחסה של ישראל כיום אל בעיית השלום במרחב הנו שלילי לא פחות מאשר יחס הערבים. בעוד שאסור לנו להתייחס ברצינות לתעמולה הערבית, עלינו להודות שיש לערבים טענות מוצדקות בלפנינו. טענות שאין אנו חלק מן המרחב, מרירות הערבים על מפתחם במלחמת-השיחור, נכונותנו לשמש בסיס למערב, זכרונות סואץ-סיני, התנגדותנו לאיחוד הערבי, הסבך-העליונות שלנו כלפי הערבים, ויחסנו לערביי ישראל. כל עוד שמים אנו את הדגש על ההיסטוריה של יהושע ואלכסנדר נאי, ישימו הערבים את הדגש על צלאל אל-דין ובייבארס. אם נשים את הדגש על תורה-ההוב ועל התקופות בהן ניסו לאחד את המרחב (החל בניסיונו של שלמה המלך ליצור פדרציה שמי), יביא הדבר במרצת הזמן לתוצאות. עם השגת קידמה חברתית וכלכלית בעולם הערבי, שוב לא



יגאל אלון בעצרת זכרון לשדה: מדוע בורק הפלג"ח?

לרכוש עמדות בעולם הערבי, (ג) אורבא, שיפור יחסיה עם ישראל יעניק לה חופש-תמרון גדול יותר במרחב. הנייטראליזציה של המרחב, תוך השקנת שלום בין ישראל והערבים, היא לטובת שני הגושים.

איך תשתנה ישראל?

- **שני השנים הקרובות** תהיינה מכריעות לגבי ישראל. עליה להתאים את תפיסתה לנטיות ההיסטוריות, למציאות העולמית והמרחבית. עליה להשתלב במרחב, להשיג הבנה עם שכניה, לשים את הדגש על שלום הישג הלאומי והסוציאלי, לחזק את היסוד החלוצי והסוציאליסטי, כנגד היסוד הספילי, הספסרי והביורוקראטי.
- אם ישראל לא תצליח בכך, היא תעמוד בפני סכנה חמורה ביותר.
- התנאי המקדם לכך הוא הבנת הבעיות הייחודיות חופשי עליהן. אין להתגאות בעובדה שאין חילוקי-דעות בין המפלגות על מדיניות החוץ והבטחון. להיפך, הדבר צריך להואיגנו. דוגמת לחוסר-ההבנה הציבורית של הבעיות האמיתיות:
- הסיפול בפרשת-לבון: שאלו "מי נתן את התוראה?" תחת לשאול: "מדוע ניתנה התורה כזאת?"
- מערכת-הבחיורות: דרשו "פיקוח על מערכת הבטחון", תחת למתוח ביקורת על מדיניות מערכת-הבטחון. אופייני כי למחרת הבחירות נטשו גם את הדרישה לפיקוח.
- ההתקפה המפא"ית-חרותית על דר' נחום גולדמן, שהוכיח כמה מבעיות אלה בצורה הססנית וחסרת-אומק, ושאף מפלגתו שלו לא תמכה בו.
- גורמי חוסר-ההבנה הציבורית הם:
 - תכונות-היסוד של האופי הלאומי, שהובילו בעבר לתורבן הבית הראשון והשני.
 - עקשנות במקום הלא-נכון ובשעה הלא-נכונה, פרוניציפאליזם, העדר חוש-מידה.
 - ההפרזה הבלתי-מציאותית של גאווה (המוצדקת תחילה) בסמלי עצמאותנו החדשה, אותה השגנו בדיק בשעה שאבד הכל על המדינה הלאומית הקטנה.
 - אי-הבנת ההיסטוריה העתיקה והחדשה שלנו. כשלונונינו ההיסטוריים הוגדרו כ"טראגדיות עשירות-גבורה", זיופי תולדות מלחמת-השיחור ומיבצע-סיני.
 - אדישות "ישראל השניה".
 - שבועות-הרצון הבורגנית של "הישוב החתיק" והצמרת החלוצית.
 - הלאומנות ושעון-הגדלות של הצברים.
 - הקונפורמיזם והתפחדות של העתונות.
 - קיימות שלוש אפשרויות לשינוי המצב:
 - שינוי אבולוציוני, תחת לחץ המאורעות בשנים הקרובות. יתכן שבן-גוריון עצמו יבצע שינוי זה, צעד אחרי צעד. בעבר נמץ תמיד בן-גוריון התנגשות עם כוחות עדיפים, ותמיד העלה את האינטרס הלאומי מעל לשיפוטיו האישיים (סיני).
 - אם בן-גוריון לא יבצע שינוי זה עצמו, עלולים יורשיו לנסות לעצור את ההיסטוריה בכוח. כמו ירבעם ואלכסנדר נאי, ולהביא חורבן על המדינה. מצד שני, לחץ המאורעות עשוי להחיות בלב יורשי בן-גוריון את הריאליזם הצברי, ייתכן שעוד יבצעו את השינוי ברצף האחרון ממש.
 - האפשרות השלישית: עליית כוחות פוליטיים חדשים, כתוצאה מלחץ המשבר.